

Vzdělávací obor: **Dějepis**

Očekávaný výsledek učení: CAS-DEJ-001-ZV9-002

Posoudí informační hodnotu a důvěryhodnost zdrojů z různých dějinných epoch.

Popis úrovně SPLNĚNO

- Pracuje s různými zdroji, vyhledá v nich důležité prvky a tvrzení a objasní jejich význam.
- Odpoví na otázky, kdo a kdy pramen vytvořil, s jakým záměrem, jaké hodnoty do něho vložil a čím doloží své tvrzení.

Proč začaly křížové výpravy?

Autor materiálu: Mgr. Daniel Guřka

Anotace

Lekce je postavena na srovnání dvou dochovaných verzí řeči Urbana II., v níž vyhláší první křížovou výpravu. Žáci se zaměří na rozdíly mezi oběma texty, na jejich původ, autory, důvod vzniku a na to, co texty měly čtenáři říct. Dále si žáci zkusí zodpovědět otázku, čemu a proč v textech můžeme důvěřovat.

Zadání pro žáky

Učitel krátce uvede žáky do úkolu – (Potřebujeme zjistit, proč ve středověku papež vyhlásil křížové výpravy. Máme papežův proslov zapsaný ve dvou zněních, která se v některých věcech liší. Potřebujeme si nejprve stanovit, v čem se obě verze shodnou, a v čem ne, potom si potřebujeme říct, co vytváří důvěryhodnost takového zdroje, a nakonec se pokusíme rozhodnout, čemu z obou textů můžeme důvěřovat.)

- 1) Žáci v první části pracují samostatně s texty. Využívají k tomu barevné podtrhávání částí, které budou později potřebovat pro vytvoření odpovědi. Učitel kontroluje, jestli všichni pracují.
- 2) Ve druhé části žáci pracují ve dvojicích nebo trojicích a z už přečteného textu se snaží vyplnit tabulku toho, co je v textech stejné a co je odlišné. Učitel pomáhá skupinkám, které by se na něčem zasekly.
- 3) Ve třetí části žáci diskutují o tom, co tvoří věrohodnost textu, rozhodují se, který z autorů je věrohodnější, a nakonec vybírají, co si můžeme z obou textů odnést.
- 4) Pokud je dostatek času, žáci můžou dostat pět minut před vyhodnocením prostor, aby si výsledky své práce srovnali ve větších skupinách.
- 5) Hodinu ukončuje společná diskuse, ve které je možné se zaměřit:
 - a. na motivy pořádání křížových výprav,
 - b. na důvody odlišnosti obou textů,
 - c. na uvědomění, že opravdovou podobu řeči Urbana II. neznáme,
 - d. na to, co si můžeme z pramenů vzít.

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
Klíčová kompetence komunikační Porozumění KKK-POR-000-ZV9-001	<i>Přemýšlí o komunikačním záměru autora sdělení.</i>	- do výuky pravidelně zařazují také autentické texty a jiná jazyková či obrazná sdělení - pravidelně se žáky problematizují interpretaci jazykových či obrazných sdělení, diskutují s nimi o jejich možných významech a o komunikačním záměru, kterého chtěl autor dosáhnout - vytvářím situace, při kterých jsou žáci nuceni volit mezi různě vhodnými receptivními strategiemi, např. zadáním konkrétního cíle poslechu či čtení (abstrahovat hlavní myšlenku, odpovědět na vytyčené otázky, doplnit chybějící informace, připravit poznámky pro další využití apod.) nebo vytyčením časového limitu; zpětně se žáky tento proces reflektují - uvědomuji si, že žákův neúspěch v řešení úkolu nemusí vyplývat z jeho neporozumění dané látky, ale pouze ze způsobu zadání takového úkolu

Metodický komentář pro učitele

- Všechny instrukce pro žáky jsou součástí pracovního listu.
- Hodina může sloužit jako úvod do křížových výprav, ale lépe funguje jako druhá hodina následující po orientační hodině, ve které se žáci dozvědí, co to jsou křížové výpravy.
- Jádrem hodiny je práce se dvěma autentickými prameny, které žáci potřebují vyhodnotit, srovnat a vyvodit z nich důsledky. Lekce se zaměřuje na dovednost porozumění textu, kromě toho také cílí na posouzení obou textů jak z pohledu obsahových rozdílů, tak z pohledu jejich důvěryhodnosti, tzn. kdo je autorem, co chtěli autoři texty čtenáři říct, jaké byly okolnosti vzniku textů a jaké faktory by mohly vést k tomu, že se texty obsahově liší.
- V případě dvouhodinovky je možné v druhé hodině pustit závěrečné video a z motivů křížové výpravy vytvořit myšlenkovou mapu.
- Druhá hodina může končit diskusí o tom, proč některé motivy křížových výprav ve videu Slavných dnů nejsou zachycené.

Popis ověřování

- Učitel žáky vede ke sledování rozdílů v obou textech.
- Učitel žáky vede k posuzování pramenů na základě toho, kdo a za jakých okolností pramen vytvořil.
- Učitel vede žáky k přemýšlení nad hodnotou historických pramenů.
- **Porozumění textu** – Žák při čtení obou textů podtrhnutím označí důležité pasáže týkající se minimálně prvních třech oblastí uvedených v zadání.
- **Srovnání textů** – Žák určí u obou textů obsahové shody a rozdíly u třech oblastí uvedených v zadání. Minimem by měla být alespoň jedna shodná věc a jeden rozdíl pro každou oblast.
- **Porozumění pojmu** – Žák vybere správné možnosti v pracovním listu určující větší důvěryhodnost historického textu a svůj výběr je schopný v diskusi vysvětlit.
- **Aplikace pojmu** – Žák předchozí výběr aplikuje na volbu důvěryhodnějšího autora a svoji volbu na základě předchozích možností je schopný v diskusi zdůvodnit.

- **Vyvozování závěrů** – Žák vybere správné možnosti z pracovního listu prokazující porozumění, že historický text se nedá brát doslovně, ale je potřeba zvažovat věci jako původ textu, dobu vzniku, postavení nebo záměr autorů apod. Žák výběrem prokáže porozumění, že zpochybnění důvěryhodnosti textu v jedné oblasti nemusí znamenat, že text nemůže být užitečný v jiné oblasti.

Zdroje

HROCHOVÁ, Věra. *Křížové výpravy ve světle soudobých kronik*. Praha: SPN–pedagogické nakladatelství, 1982.

2. 10. 1187 Den, kdy křižáci ztratili Jeruzalém. Online. In: Slavné dny. 2014. Dostupné z: <https://www.slavne-dny.cz/episode/10003626/den-kdy-krizaci-ztratili-jeruzalem-2-rijen>. [cit. 2025-06-30].